

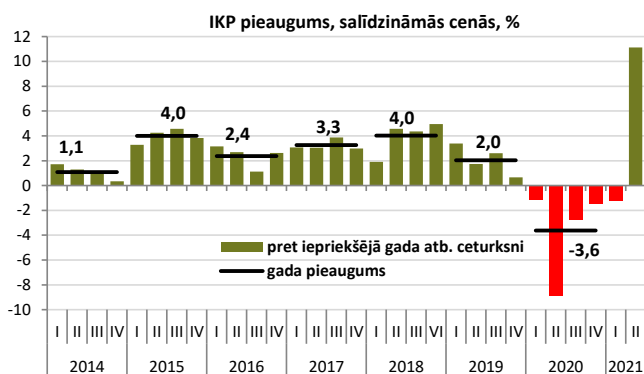
Makroekonomikas un budžeta apskats 2021

Nr. 8

Finanšu ministrija

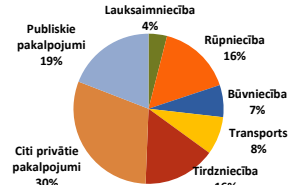
Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2020	Prognozes*			
		2021	2022	2023	2024
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	29334	6,9	8,5	6,2	5,3
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	26555	3,7	5,0	3,5	3,4
IKP deflatori (gads pret gadu), %	0,1	3,1	3,3	2,6	1,9
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	0,2	2,0	2,4	2,2	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1143	8,0	6,0	5,5	5,3
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	893	-1,1	1,8	0,3	0,0
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	8,1	7,9	7,0	6,3	5,9
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17682	9,7	9,0	7,2	7,3
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	16963	6,5	5,8	4,1	4,1
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17343	10,3	12,8	7,1	7,3
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18151	8,6	9,5	4,0	3,8

*Prognozes izstrādātas 2021.gada jūnijā

IKP

Pievienotās vērtības struktūra 2020. gadā

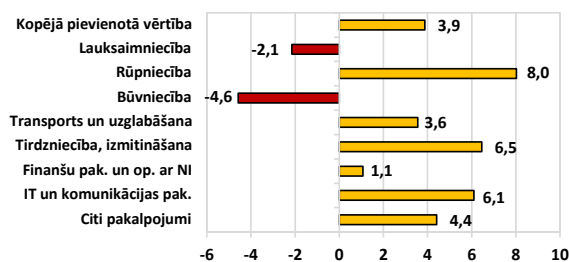
Baltijas valstu IKP pieaugums, gada izaugsme %

	20'III	IV	2020	2021'I	II
Latvija	-2,8	-1,5	-3,6	-1,3	11,1
Lietuva	0,1	-1,2	-0,9	1,5	7,8
Igaunija	-1,8	-1,5	-3,0	4,1	12,9

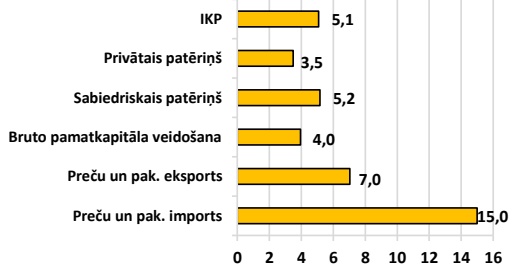
Latvijas ekonomikas atgūšanās no Covid-19 izraisītās krīzes bijusi būtiski straujāka nekā iepriekš sagaidīts, un iekšzemes kopprodukts (IKP) 2021.gada otrajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājies par 11,1%. Salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, IKP pēc sezonāli un kalendāri koriģētiem datiem ir audzis par 4,4%. Straujākā izaugsme šā gada otrajā ceturksnī fiksēta pakalpojumu nozarēs, kuras pagājušajā gadā un šā gada pirmajā ceturksnī vissmagāk skāra Covid ierobežojumi, un pakalpojumu sektorā kopā sasniegti 11,7% pieaugums pret pagājušā gada otro ceturksni. Vienlaikus visai straujš kāpums šā gada otrajā ceturksnī bijis arī ražojošajās nozarēs, kas Covid krīzē cieta mazāk, tām salīdzinājumā ar pagājušā gada otro ceturksni palielinoties par 7,8%. Arī turpmākajos ceturkšņos ir labs pamats tālākai ekonomikas izaugsmei, ko nodrošinās Covid-19 ierobežojumu atcelšana, investīciju pieaugums, palielinoties Eiropas Savienības fondu investīciju apjomiem, un pašlaik labvēlīgā ekonomiskā situācija pasaulē un galvenajās Latvijas tirdzniecības partnervalstīs. Tomēr, izžūdot bāzes efektiem, IKP pieaugums būs mērenāks nekā otrajā ceturksnī. Eiropas Savienībā uzņēmēju un patērētāju konfidenci atspoguļojošais ESI indekss septembrī ir saglabājis tuvu vasarā sasniegtajam visu laiku augstākajam rādītājam, bet Latvijā trešo mēnesi pēc kārtas ir samazinājies, noslīdot zem ilgtermiņa vidējā 100 punktu līmeņa.

IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses,

2021.gadā 1.pusgads salīdzinājumā ar 2020.gada 1.pusgadu, %

IKP

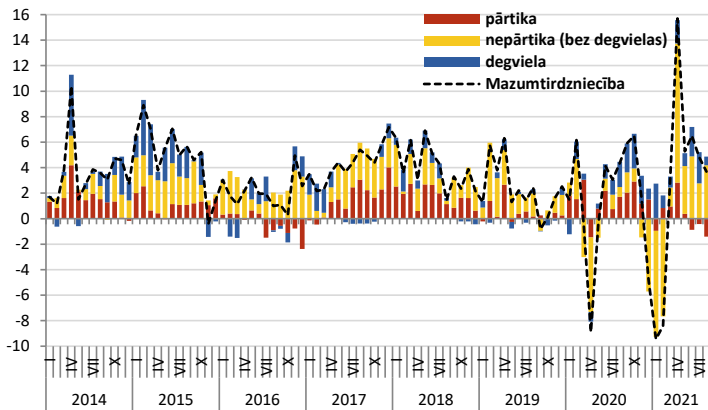

Līdz ar straujo kāpumu otrajā ceturksnī, 2021.gada pirmajā pusē kopā iekšzemes kopprodukts ir palielinājies par 5,1%. No nozaru puses vislielākā pozitīvā ietekme uz Latvijas ekonomikas attīstību šā gada pirmajā pusē bija pieaugumam tirdzniecības nozarē par 8,9%, veselības un sociālās aprūpes nozarē par 29,6% un apstrādes rūpniecībā par 8,6%. Savukārt kritumi gada pirmajā pusē bijuši lauksaimniecības nozarē - par 2,1% un būvniecības nozarē par 4,6%, ko lielā mērā noteikuši laika apstākļi. Izmitināšanas un ēdināšanas nozare, ko vissmagāk skāra Covid-19 mazināšanai noteiktie ierobežojumi, gada pirmajā pusē piedzīvojuši kritumu par 19,8%. No izlietojuma puses būtiskā loma ekonomikas izaugsmei gada pirmajā pusē bija privātā patēriņa pieaugumam, ko nodrošināja pakāpeniskā Covid-19 ierobežojumu mazināšana un atcelšana, kā arī valsts atbalsts krīzes skartajiem biznesiem un iedzīvotājiem. Spēcīgs kāpums bijis sabiedriskajam patēriņam, gada pirmajā pusē palielinoties par 5,2%, investīcijas augušas par 4,0% un eksports palielinājies par 7,0%, pārsvarā augot preču eksportam, ko veicināja pasaules ekonomikas atgūšanās no Covid krīzes un spēcīgais pieprasījums Latvijas galvenajās ārējās tirdzniecības partnervalstīs.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

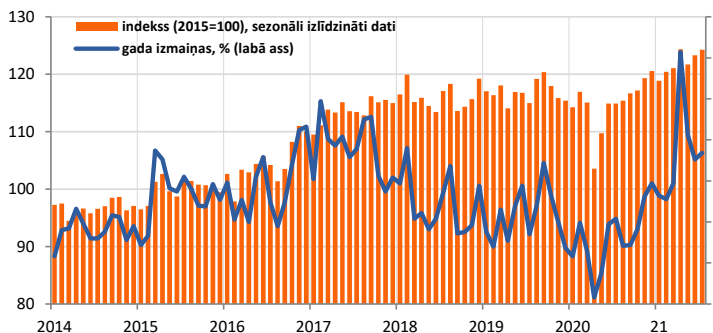

Mazumtirdzniecība

Apgrozījuma struktūra 2020.g., %	
16	42
Gada pieaugumi, kalend.izl., 2021.g. I-XIII	
Kopā	+2,8%
Pārtika	+0,2%
Nepārtika (bez degv.)	+2,8%
Degviela	+8,4%

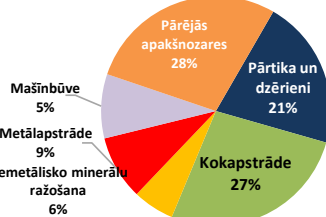
Šā gada augustā salīdzinājumā ar pērnā gada augustu mazumtirdzniecības apjomi pieauguši par 3,7%, pieaugot nepārtikas preču un degvielas mazumtirdzniecībai. Nepārtikas preču mazumtirdzniecībā (atskaitot degvielu) tirdzniecības apjomi kāpa par 9,8%. Lielākie pieaugumi fiksēti apģērbu, apavu un ādas izstrādājumu, mājsaimniecības elektroierīču, kā arī būvmateriālu un santehnikas mazumtirdzniecībā. Ievērojamu pieaugumu uzrādījuši arī tirdzniecība pa pastu vai interneta veikalos. Pārtikas preču mazumtirdzniecība samazinājusies par 3,8%, savukārt autodegvielas tirdzniecības apjomi augustā pieauga par 3,5% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, tajā pašā laikā degvielas cenām joprojām strauji augot.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

Apstrādes rūpn. izlaides struktūra 2020. g., %

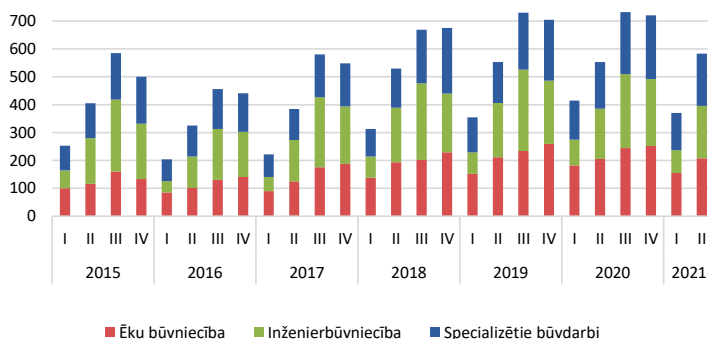

Rūpniecība, g/g, kalend.izl., 2021.g. I-VII

Rūpn. kopā	ieguves rūpn.	+6,7%
Apstr. rūpn.	Enerģētika	+6,6%

Š.g. jūlijā, salīdzinot ar 2020. gada jūliju, rūpniecības nozare Latvijā turpina uzrādīt ražošanas apjomu pieaugumu 8,4% apmērā, galvenokārt pieaugot gatavo metālizstrādājumu, izņemot mašīnas un iekārtas, saražotajiem apjomiem. Šā gada jūlijā izaugsme turpinājās arī ieguves rūpniecībā, izlaidei gada laikā pieaugot par 11,8%. Lielākajā rūpniecības nozarē – apstrādes rūpniecībā – tika reģistrēta izaugsme 7,9% apmērā. Savukārt elektroenerģijas un gāzes apgādes apjomi pieauguši par 13,2%. Starp apstrādes rūpniecības preču grupām lielākos apjomu pieaugumus uzrādīja gatavo metālizstrādājumu ražošana (+20,7%) un mēbeļu (15,5%) ražošana. Pieaugusi arī ķīmisko vielu un produktu (+31,7%), iekārtu, mehānismu un darba mašīnu (+19,9%), automobiļu, piekabju un puspiekabju (+34%) ražošana. Savukārt saražotie pārtikas produktu apjomi samazinājušies par 1,4%. Jūlija mēnesī hidroelektrostacijās saražotais elektroenerģijas apjoms pret pērnā gada jūliju samazinājies par 34,5%, taču par 66,4% pieauguši koģenerācijas stacijās saražotie apjomi, veidojot kopējo ražotās elektroenerģijas pieaugumu 18% apmērā. Rūpnieku noskaņojums šā gada augustā nedaudz pasliktinājies, ko ietekmē augošās izejvielu cenas Eiropā un pasaulē, kā arī pandēmiskās situācijas pasliktināšanās.

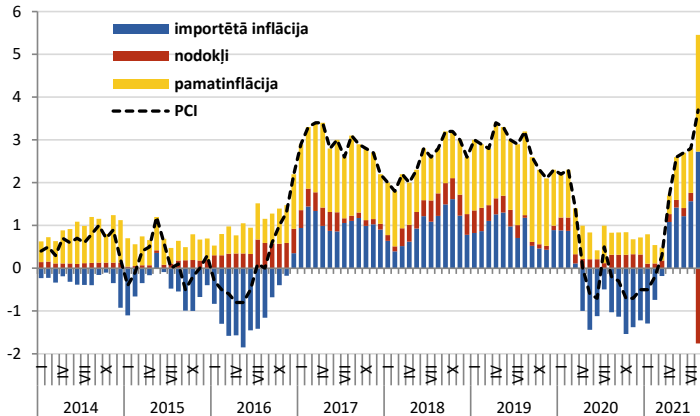
Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. euro

Būvniecība

2021. gada otrajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, būvniecības apjomi faktiskajās cenās palielinājās par 5,4%, ko ietekmēja būvmateriālu tirdzniecības ierobežojumu mazināšana, otrajā ceturksnī veicot iekavētos 1. ceturksņa būvdarbus. Lielāko pozitīvo ietekmi uz būvniecības rezultātiem radīja specializēto būvdarbu pieaugums par 11,8%, krasi pieaugot darbam pie būvdarbu pabeigšanas. Tīkmēr inženierbūvniecība otrajā ceturksnī pieaugusi par 4,5%, visvairāk pieaugot tiltu un tuneļu būvniecībai. Savukārt ēku būvniecība augusi par 1%, samazinoties nedzīvojamā ēku, bet pieaugot dzīvojamā ēku būvniecībai. 2021. gada otrajā ceturksnī izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība pieaugusi par 28,1%, īpaši strauji pieaugot gan viena dzīvokļa māju, gan rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu un tirdzniecības ēku plānotajai būvniecības platībai.

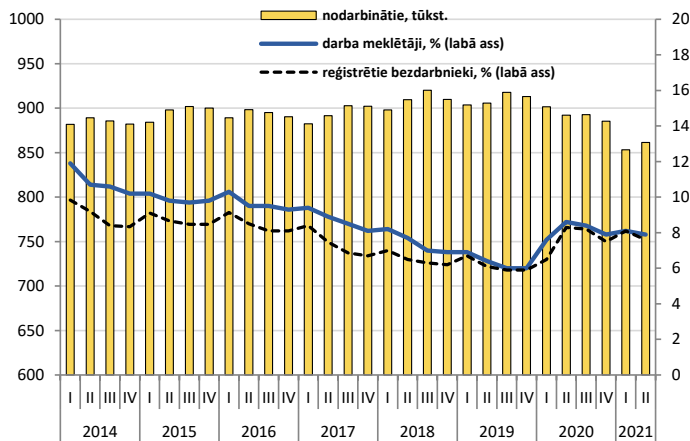
Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

Patēriņa cenu līmenis 2021.gada augustā bija par 0,4% augstāks nekā jūlijā. Cenu pieaugums vērojams no šā gada sākuma, tādējādi tās nepārtraukti palielinās jau astoto mēnesi pēc kārtas. Gada izteiksmē cenu pieaugums bija vēl izteiktāks, palielinoties par 3,7%, kas ir straujākais cenu kāpums pēdējā desmitgadē. Jāsecina, ka cenu pieaugums paātrinās un inflācijas spiediens kļūst arvien pamanāmāks ikdienas tēriņos. Iepriekšējos mēnešos gada inflācija bija zem 3% robežas. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem mēnešiem, patēriņa cenu paātrinājumu augustā noteica straujāks pārtikas, siltumenerģijas, elektroenerģijas, kā arī apģērbu un apavu cenu pieaugums. Patēriņa cenu indekss eirozonā šā gada augustā ir palielinājies par 3,0% gada izteiksmē, kas tāpat kā Latvijā ir straujākais cenu pieaugums kopš 2012.gada. Eirozonas valstīs būtisku devumu inflācijā nodrošināja arī energoresursu cenu pieaugums (degviela, gāze, siltumenerģija, elektroenerģija), jo, izslēdzot tās, vidējais cenu līmenis būtu palielinājies gandrīz divas reizes mazāk - par 1,7%.

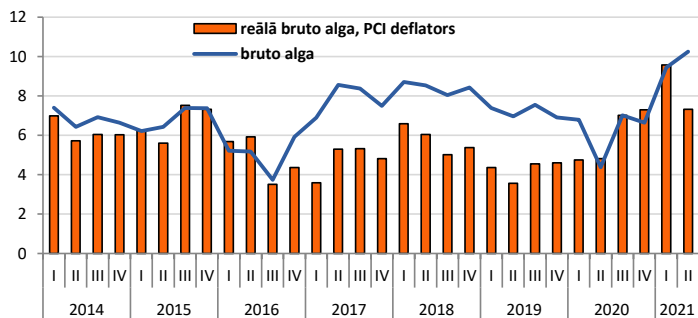
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

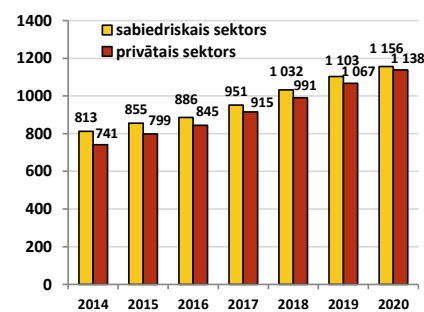
Nodarbinātība

Līdz ar Covid-19 atkārtoto uzliesmojumu šā gada 1.ceturksnī bezdarba līmenis Latvijā paaugstinājās līdz 8,1%, bet 2.ceturksnī, pandēmijai mazinoties, jau noslīdēja līdz 7,9%, liecina CSP darbaspēka apsekojuma dati. Salīdzinājumā ar 2020. gada 2. ceturksnī bezdarba līmenis ir samazinājies par 0,7 procentpunktiem, bet bezdarbnieku skaits sarucis par 10,1 tūkstošiem jeb 12,1%. Covid-19 otrā vilņa negatīvā ietekme uz darba tirgu šogad bijusi visai ierobežota un to būtiski vājinājis valsts sniegtais atbalsts dīkstāves pabalstu un algu subsīdiju veidā. Ekonomikā nodarbināto iedzīvotāju skaits, pēc apsekojuma datiem, 2.ceturksnī bija par 3,4% jeb 30,5 tūkstošiem mazāks nekā pirms gada, taču jau no jūlija mazinoties ierobežojumiem, uz laiku par ekonomiski neaktīvajiem kļuvušie cilvēki kā nodarbinātie atgriezās darba tirgū. Dati par reģistrētā bezdarba līmeni rāda, ka jūlijā, augustā un septembrī bezdarbs turpināja strauji samazināties, septembra pēdējā nedēļā noslīdot līdz 6,0%, un bija par 1,7 procentpunktiem zemāks nekā pirms gada. Reģistrēto bezdarbnieku skaits gada laikā samazinājies par 21,7% un septembra pēdējā nedēļā bija 55,0 tūkstoši.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

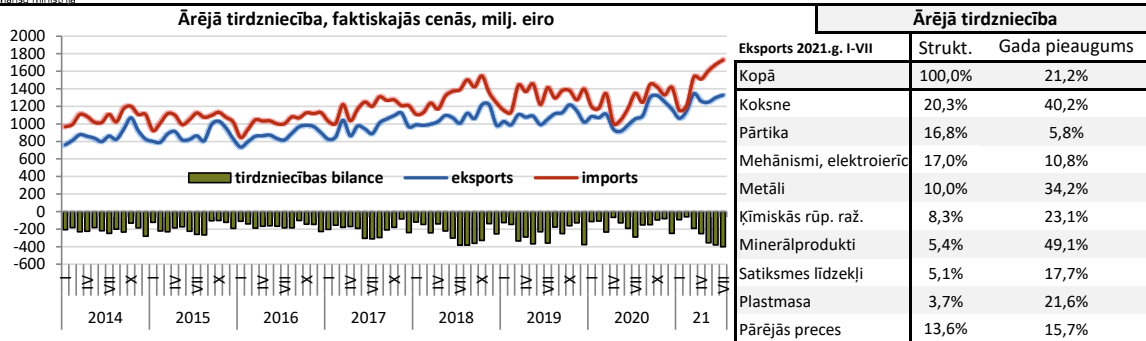

Darba samaksa, eiro

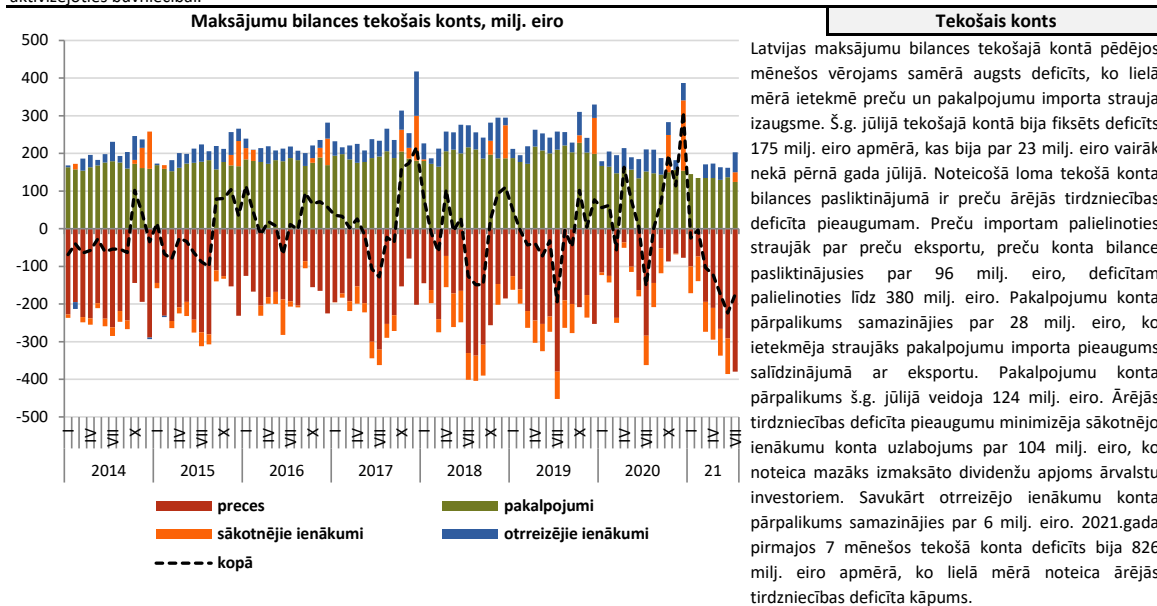

Mēneša vidējās bruto darba samaksas pieaugums, kas 2020.gadā, neskatoties uz Covid-19 krīzi, bija saglabājies augstā 6,2% līmenī, 2021.gadā ir kļuvis vēl straujāks, lielai daļai zemo algu saņēmēju pārejot dīkstāvē un minimālajai algai palielinoties līdz 500 eiro. 2021.gada pirmajā ceturksnī vidējā alga, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, pieauga par 9,5%, bet otrajā ceturksnī palielinājās par 10,2%, sasniedzot 1237 eiro. Straujāks darba samaksas pieaugums šogad ir sabiedriskajā sektorā, kur mēneša vidējā bruto darba samaksa otrajā ceturksnī palielinājās par 13,4% līdz 1291 eiro, kamēr privātajā sektorā tā augs par 9,0% līdz 1215 eiro. Gada laikā vidējā alga visstraujāk augusi veselības un sociālās aprūpes nozarē - par 35,1% un izglītībā - par 12,4%, nozarēs, kas pārsvarā darbojas sabiedriskajā sektorā. Vidējās darba samaksas pārmaiņas šogad būtiski ietekmē ne tikai darbinieku algu izmaiņas, bet arī darba tirgus strukturālās pārmaiņas - darbību uzsākušie un pārtraukušie uzņēmumi un darbinieku skaita un slodžu izmaiņas. Algoto darbinieku skaits, pārrēķināts pilnā slodzē, otrajā ceturksnī pieauga par 28,6 tūkstošiem jeb 4,1%, bet kopējais darba samaksas fonds palielinājās par 14,7% jeb 349,7 miljoniem eiro.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Pateicoties labvēlīgai ārējai videi, Latvijas preču eksports turpina uzrādīt strauju izaugsmi. Preču eksporta vērtība š.g. jūlijā palielinājās par 25,5% salīdzinājumā ar 2020.gada jūliju, tādējādi sasniedzot 1328 milj. eiro. No vienas puses var apgalvot, ka spēcīgu preču eksporta pieaugumu noteica zemā bāze pērnajā gadā, kad pandēmijas dēļ saruka globālie tirdzniecības apjomi. Tomēr, ja preču eksporta vērtību salīdzina ar 2019.gada jūliju, tad arī šajā gadījumā ir fiksēts straujš kāpums – 26,2%. Līdzvērtīgs pieaugums būs vērojams, ja salīdzina arī ar 2019.gada vidējo vērtību. Tas nozīmē, ka Covid-19 krīze neradīja strukturālas problēmas eksportējošajās nozarēs un, atjaunojoties pasaules pieprasījumam, Latvijas eksportētāji spēja veiksmīgi iekļauties pasaules tirdzniecības plūsmās. Preču eksporta pieaugums š.g. jūlijā bija nedaudz zemāks nekā iepriekšējos mēnešos, kad eksporta kāpums pārsniedza 30%. Tomēr salīdzinājumā ar jūniju, eksporta vērtība palielinājās vēl par 2,3%, kas liecina par eksporta attīstību. Līdzīgi kā iepriekšējos mēnešos, arī jūlijā būtiskākais devums eksporta pieaugumā bija lielākajai eksporta preču grupai – kokam un koka izstrādājumiem, kas nodrošināja gandrīz pusi no kopējā eksporta kāpuma, salīdzinājumā ar pērnā gada jūliju pieaugot par 63,2%. Kopumā, jāsecina, ka strauja eksporta izaugsme turpinās sešto mēnesi pēc kārtas, un šā gada pirmajos 7 mēnešos preču eksporta vērtība bija par 21,2% augstāka nekā iepriekšējā gada attiecīgajā laika periodā. Lielāko devumu preču eksporta izaugsme nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 40,2% salīdzinājumā ar 7 mēnešiem pērnajā gadā. Būtiski palielinājies minerālproduktu, metālu un to izstrādājumu, kā arī mehānisko iekārtu un elektroierīču eksports, attiecīgi par 49,1%, 34,2%, 10,8%. Importa pieauguma temps kopš š.g. aprīļa pārsniedz eksporta kāpumu. Tā, šā gada jūlijā importa vērtība palielinājās par 28,1% gada griezumā un pirmajos 7 mēnešos par 25,6%. Straujš importa pieaugums pēdējos mēnešos liecina par Latvijas ekonomikas atkopšanos, palielinoties iekšējam patēriņam un aktivizējoties būvniecībai.

Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	19'I	II	III	IV	20'I	II	III	IV	21'I	II
IKP, salīdzināmās cenās, %	3,4	1,7	2,6	0,7	-1,1	-8,9	-2,8	-1,5	-1,3	11,1
IKP, faktiskās cenās, %	6,9	4,5	4,7	2,0	-0,1	-9,8	-3,0	-1,2	1,0	16,9
Inflācija, %	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9	-0,4	0,0	-0,6	-0,1	2,3
Vidējā bruto darba samaksa, %	7,4	7,1	7,6	6,9	6,8	4,4	7,0	6,7	9,5	10,2
Reālā alga, PCI deflators, %	4,5	3,8	4,7	4,7	4,9	4,8	7,0	7,3	9,6	7,9
Nodarbināto skaits, %	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2	-1,5	-2,7	-3,0	-5,4	-3,4
Bezdarbs, %	6,9	6,4	6,0	6,0	7,6	8,6	8,4	7,9	8,1	7,9
Produktivitāte, %	2,7	2,2	2,9	0,3	-0,9	-7,5	-0,1	1,6	4,3	15,1
Mazumtirdzniecība, %	3,6	3,2	1,0	1,5	2,2	-1,6	4,4	0,8	-4,7	8,6
Rūpniecība, %	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,6	-5,1	-1,8	2,2	3,6	12,6
Preču eksports, %	5,2	-1,1	3,4	-1,0	4,6	-10,0	4,7	10,6	8,8	33,9
Preču imports, %	7,3	4,9	-5,2	-2,2	-0,2	-20,2	-1,1	2,9	4,8	48,5
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-606,6	-886,6	-789,0	-665,8	-454,4	-385,6	-590,9	-423,9	-345,8	-986,4
Tekošais konts, % no IKP	0,0	-1,9	-3,1	2,3	0,9	3,5	-1,0	7,8	-1,9	-6,5

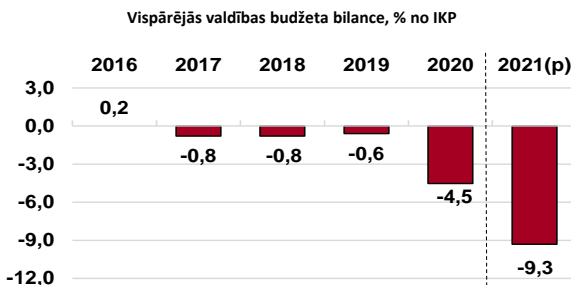

Atbilstoši Eurostat datiem vispārējās valdības budžetā 2020.gadā deficīts bija 1,3 miljardi eiro jeb 4,5 % no IKP, no kuriem 3,3% no IKP veidoja ietekme no Covid-19 atbalsta pasākumiem. Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020. gadā vispārējās valdības sektora ieņēmumi, salīdzinot ar 2019. gadu, samazinājās par 0,4% un bija 11,5 miljardi eiro, bet izdevumi palielinājās par 9,5% un sasniedza 12,8 miljardus eiro.

Līdz šā gada 21. septembrim valdības apstiprinātā atbalsta apjoms Covid-19 seku mazināšanai 2021. gadam veidoja 3,3 miljardus eiro jeb 10,5% no IKP, bet faktiski izsniegtais atbalsts (t.sk. nodokļu termiņu pagarinājumi, garantijas u.c.) bija 1,7 miljardi eiro jeb 5,3% no IKP.

Uzsākot 2022.gada valsts budžeta sagatavošanu, Finanšu ministrija augustā aktualizēja 2021. gada vispārējās valdības budžeta deficīta novērtējumu un tas tiek prognozēts 9,3% no IKP. Augsto deficīta līmeni 2021. gadā nosaka papildus izdevumi atbalsta pasākumu finansēšanai, kuru ietekme uz deficītu novērtēta 2,1 mlrd. eiro jeb 6,8% no IKP apmērā.

Vispārējās valdības budžeta bilance

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Konsolidētais kopbudžets

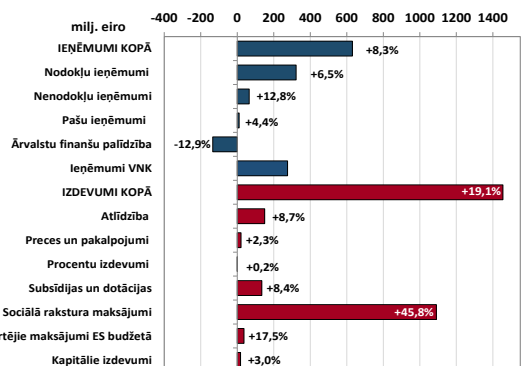
Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi (pēc naudas plūsmas metodoloģijas)	Konsolidētais kopbudžets			
	2020.gada I-VIII izpilde, milj. eiro	2021.gada I-VIII izpilde	2021./2020.g. izmaiņas, milj. eiro	2021./2020.g. izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	7569,6	8200,2	630,6	8,3%
Izdevumi	7609,8	9064,9	1455,1	19,1%
<i>Finansiālā bilance</i>	-40,2	-864,7	-824,5	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	6364,0	7025,2	661,2	10,4%
Izdevumi	6513,8	7923,5	1409,7	21,6%
<i>Finansiālā bilance</i>	-149,8	-898,3	-748,4	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi**	4418,0	5002,9	584,9	13,2%
Izdevumi	4634,3	5953,3	1319,0	28,5%
<i>Finansiālā bilance</i>	-216,3	-950,4	-734,1	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	1979,0	2116,6	137,5	6,9%
Izdevumi	1951,1	2115,1	164,0	8,4%
<i>Finansiālā bilance</i>	27,9	1,4	-26,5	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS***				
Ieņēmumi	1856,1	1842,9	-13,2	-0,7%
Izdevumi	1746,4	1809,3	62,9	3,6%
<i>Finansiālā bilance</i>	109,7	33,6	-76,1	

*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Sākot ar 2021.gada janvāri valsts pamatbudžeta ieņēmumos tiek ieskaitīti ieņēmumi, kas ir iemaksāti vienotā nodokļu kontā un nav sadalīti pa veidiem un kopbudžeta līmeņiem

***Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2021.gada I-VIII, salīdzinot ar 2020.gada I-VIII, milj. eiro un %

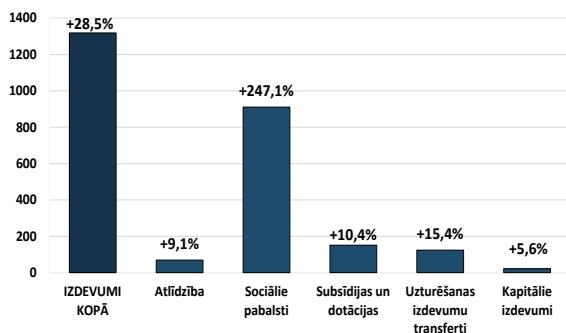

Šā gada janvārī-augustā konsolidētajā kopbudžetā atbilstoši Valsts kases publicētajiem datiem bija 0,86 miljardu eiro deficīts. Ieņēmumos saņemti 8,20 miljardi eiro, bet izdevumi veidoja 9,06 miljardus eiro. Šogad kopbudžetā deficīta līmenis ir būtiski augstāks kā pērn astoņos mēnešos, ko noteica nozīmīgais izdevumu kāpums, pamatā izmaksājot atbalstu Covid-19 seku mazināšanai tautsaimniecībā. Kopbudžeta izdevumi šogad astoņos mēnešos bija par 1,46 miljardiem eiro jeb 19,1% augstāki kā pērn attiecīgajā periodā, savukārt ieņēmumi, ekonomikā atkopjoties no pandēmijas ietekmes, palielinājušies par 0,63 miljardiem eiro jeb 8,3%.

Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija

Ieņēmumu pieaugumu šogad kopbudžetā sekmēja ekonomiskās aktivitātes pieaugums, mīkstinot ieviestos ierobežojumus Covid-19 izplatības mazināšanai. Kopbudžetā nodokļu ieņēmumi pārskata periodā veidoja 6 187,6 milj. eiro, kas bija par 415,8 milj. eiro jeb 7,2% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā. Augusta beigās vienotā nodokļu kontā (VNK) atlikums, ko pārsvarā veido avansa maksājumi, kam vēl nav iestājušās saistības, nesadalītā veidā uzkrājies 275,4 milj. eiro apmērā. Jāatzīmē, ka šis nesadalītais atlikums gada sākumā kopbudžetā ik mēnesi strauji pieauga, taču kopš jūnija situācija ir stabilizējusies un tas vairs būtiski nepieaug. Jāatgādina, ka kārtība par VNK ir spēkā kopš šā gada 1.janvāra un Latvijā ieviestā, lai mazinātu administratīvo slogu nodokļu maksātājiem.

Šā gada astoņos mēnešos kopbudžeta izdevumi veikti 9064,9 milj. eiro apmērā, par 1455,1 mlj. eiro jeb 19,1% vairāk kā pērn astoņos mēnešos. Ievērojamākie tēriņi, 3471,9 milj. eiro apmērā, novēroti sociāla rakstura maksājumos, kas, salīdzinot ar pērnā gada 8 mēnešiem, pieauga par 1090,8 milj. eiro jeb 45,8%. Kopbudžetā izdevumu pieaugumu joprojām nosaka valdības apstiprinātā atbalsta Covid-19 seku mazināšanai izmaksa. Atbilstoši Finanšu ministrijas apkopotajai informācijai šogad apstiprinātā atbalsta apjoms līdz 21.septembrim ir 3,3 miljardi eiro jeb 10,5% no IKP, ar novērtēto ietekmi uz vispārējās valdības budžeta deficītu 2,1 miljards eiro jeb 6,8% no IKP apmērā. Atbilstoši Valsts kases datiem līdz augusta beigām atbalsta izdevumi kopbudžetā bija virs 1,4 miljardiem eiro, kas ir par aptuveni 1,1 miljardu eiro vairāk salīdzinājumā ar pērn attiecīgajā periodā veiktajām izmaksām. Lielākās izmaksas saistītas ar atbalstu šā gada pirmajā pusē iedzīvotājiem un komersantiem, 500,9 miljonus eiro izmaksājot uzņēmumiem grantu veidā apgrozāmo līdzekļu finansēšanai, 135,9 miljoni eiro dīkstāves pabalstiem un 21 miljoni eiro algu subsīdijām. Tāpat 187,8 miljoni eiro izmaksāti ģimenēm ar bērniem 500 eiro pabalstu veidā un 109,9 miljoni eiro senioriem un personām ar invaliditāti 200 eiro pabalstu veidā. Pēdējo nedēļu laikā Covid-19 atbalsta izmaksu intensitāte ir būtiski bremsējusies, jo ar šā gada 30.jūniju tika pārtraukta vairāku tiešo atbalsta programmu darbība, savukārt izmaksas joprojām turpinās veselības nozares Covid-19 vajadzību finansēšanai, autoceļu atjaunošanai, zemkopības, kultūras, kā arī citām nozarēm, kam tika piešķirts finansējums no budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".

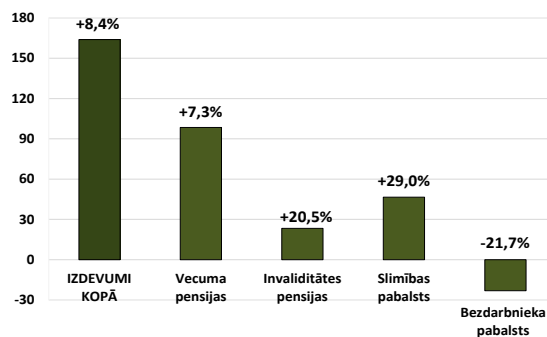
Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-VIII, salīdzinot ar 2020. gada I-VIII, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada astoņos mēnešos pamatbudžeta bilance noslēgta ar 950,4 milj. eiro lielu deficītu, kas četrkārtīgi pārsniedz 2020. gada astoņu mēnešu deficīta apjomu. Pamatbudžeta izdevumi astoņos mēnešos veikti 5953,3 milj. eiro apmērā, kas ir par 1319,0 milj. eiro jeb 28,5% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Valsts pamatbudžeta izdevumu pieaugumu ietekmējis valdības apstiprinātais atbalsts tautsaimniecībai Covid-19 seku mazināšanai, palielinot sociāla rakstura izdevumus līdz 1279,2 milj. eiro, kas ir par 910,6 milj. eiro jeb 247,1% vairāk kā pērn astoņu mēnešu periodā. Nozīmīgais pieaugums saistīts ar atbalsta izmaksu iedzīvotājiem un komersantiem, 500,9 milj. eiro izmaksājot uzņēmumiem grantu veidā apgrozāmo līdzekļu finansēšanai, 135,9 milj. eiro dīkstāves pabalstiem un 21 milj. eiro algu subsīdijām. Tāpat 187,8 milj. eiro izmaksāti ģimenēm ar bērniem 500 eiro pabalstu veidā un 109,9 milj. eiro pensionāriem un personām ar invaliditāti 200 eiro pabalstu veidā.

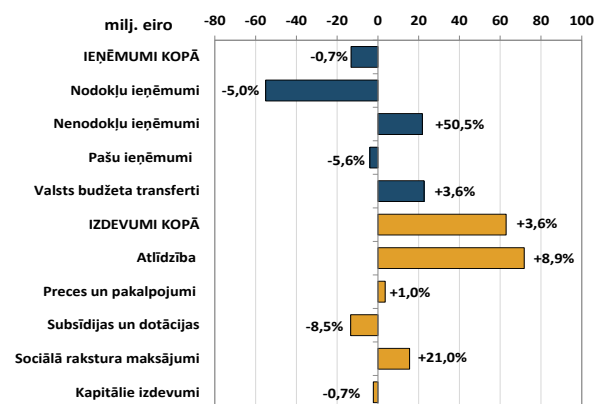
Uzturēšanas izdevumu transferti šā gada astoņos mēnešos bija 929,7 milj. eiro, kas ir par 123,9 milj. eiro jeb 15,4% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Vairāk nekā puse no transfertiem veikti uz pašvaldību budžetiem.

Šā gada astoņos mēnešos pamatbudžeta izdevumi subsīdijām un dotācijām veikti 1599,6 milj. eiro apmērā, kas bija par 151,2 milj. eiro jeb 10,4% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā, ko ietekmēja augstāks finansējums veselības nozarei.

Pamatbudžeta izdevumi atlīdzībai šā gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu, palielinājušies par 68,5 milj. eiro jeb 9,1%, veidojot 823,4 milj. eiro. Pieaugumu nodrošināja augstāki izdevumi veselības nozares un iekšlietu sistēmas darbinieku atlīdzības izmaksai, tostarp piemaksu veidā par darbu Covid-19 apstākļos. Kapitālie izdevumi šā gada janvārī- augustā veikti 411,9 milj. eiro apmērā, par 21,8 milj. eiro jeb 5,6% vairāk kā aizvadītā gada attiecīgajā periodā. Kapitālo izdevumu pieaugumu šogad veicināja izdevumu kāpums satiksmes nozarē valsts autoceļu uzturēšanai un būvniecībai.

Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-VIII, salīdzinot ar 2020. gada I-VIII, milj. eiro un %

Valsts speciālajā budžetā astoņos mēnešos izdevumi bijuši par 164 miljoniem eiro jeb 8,4% augstāki kā pērn astoņos mēnešos, savukārt ieņēmumi pieauguši par 137,5 miljoniem eiro jeb 6,9%, līdz ar ko pārpalikuma apmērs valsts speciālajā budžetā bija 1,4 miljoni eiro, kas ir par 26,5 miljoniem eiro zemāks kā pērn attiecīgajā periodā. Augustā valsts speciālā budžeta ieņēmumi kāpuši par 15,2% salīdzinājumā ar 2020. gada attiecīgo periodu, augstu pieauguma tempu nodrošinot jau piekto mēnesi pēc kārtas. Vienlaikus joprojām augstā līmenī saglabājas arī izdevumu pieaugums, īpaši strauji pieaugot izdevumiem slimības pabalstiem. Esošajā situācijā, kad valstī notiek Covid-19 infekcijas izplatība, izdevumi slimības pabalstiem veikti par 46,6 miljoniem eiro jeb 29% lielākā apmērā kā pērn astoņos mēnešos. Atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datiem izdevumu pieaugums skaidrojams ar pieaugošu pabalstu saņēmēju skaitu, palielinoties no 36,6 tūkstošiem vidēji mēnesī astoņu mēnešu periodā pērn līdz attiecīgi 47,7 tūkstošiem šogad, tādējādi pieaugot par 30,2%. Turpretī bezdarbnieku skaits valstī samazinās straujāk kā sākotnēji plānots. Līdz ar to, izdevumi bezdarbnieka pabalstiem janvārī-augustā bija par 23,1 miljoni eiro jeb 21,7% zemāki kā pērn. Pieaugot ekonomiskai aktivitātei un pateicoties valsts atbalstam Covid-19 krīzē, samazinās bezdarbnieku pabalstu saņēmēju skaits, tāpat samazinājies arī pabalstu vidējais apmērs. VSAA dati uzrāda 23% samazinājumu pabalsta saņēmēju skaitā, no 43,2 tūkstošiem vidēji mēnesī pērn janvārī-augustā uz attiecīgi 33,3 tūkstošiem šogad, tādējādi pieaugot, bet pabalsta vidējais apmērs attiecīgi samazinājies no 355 eiro mēnesī līdz 309 eiro jeb par 12,8%. Pabalsta vidējais apmērs samazinājums skaidrojams ar izmaiņām likumdošanā, kad bezdarbnieka pabalsta izmaksas ilgums tika saīsināts no deviņiem uz astoņiem mēnešiem. Izdevumi pensijām šogad astoņos mēnešos palielinājās par 125,3 milj. eiro jeb 8,4%, veidojot 1618,4 milj. eiro. Vecuma pensijas astoņos mēnešos izmaksātas 1441,1 milj. eiro apmērā. Vecuma pensiju izdevumu pieaugumu par 98,5 milj. eiro jeb 7,3%, salīdzinot ar 2020. gada astoņiem mēnešiem, noteica pērnā gada

Pašvaldību budžets
Pašvaldību budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-VIII, salīdzinot ar 2020. gada I-VIII, milj. eiro un %

Pašvaldību budžetā atšķirībā no citiem budžeta līmeņiem ieņēmumi pārsniedz izdevumus līdz ar ko saglabājies pārpalikums 33,6 milj. eiro apmērā. Ieņēmumi saņemti 1842,9 milj. eiro apmērā, saglabājoties gandrīz 2020. gada līmenī, bet izdevumi veidoja 1 809,3 milj. eiro, kas bija par 62,9 milj. eiro jeb 3,6% vairāk kā pērn astoņos mēnešos.

Līdz ar IIN ieņēmumu samazinājumu kopējais nodokļu ieņēmumu apmērs pašvaldībās samazinājās par 55,1 miljoniem eiro jeb 5%. To ietekmēja ar IIN neapliekamās ieņēmumu bāzes palielināšana šogad gan nodarbinātajiem, gan arī pensionāriem. Tai pat laikā par 21,8 milj. eiro jeb 50,5% palielinājušies nenodokļu ieņēmumi, kas skaidrojams ar ieņēmumu kāpumu no nekustamo īpašumu un zemes pārdošanas par 13,7 milj. eiro, kā arī ieņēmumi no dividendēm saņemti par 6,1 milj. eiro vairāk nekā pērn astoņos mēnešos.

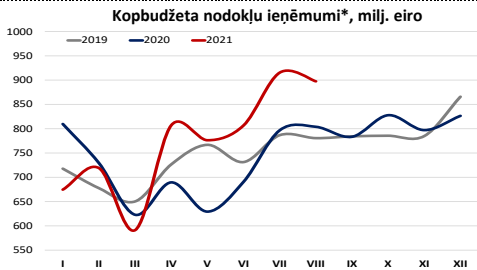
Pašvaldību budžeta izdevumu pieaugumu galvenokārt nosaka izdevumu kāpums atlīdzībai par 71,8 miljoniem eiro jeb 8,9%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kas pamatā skaidrojams ar atlīdzības līmeņa celšanu pašvaldību izglītības iestāžu pedagogiem un citiem pašvaldību iestāžu nodarbinātajiem, tostarp samaksa par papildus darbu Covid-19 apstākļos, augusi par 8,4 milj. eiro jeb 59,1%.

Šā gada astoņos mēnešos sociāla rakstura maksājumu apjoms pieaudzis līdz 89,5 milj. eiro, kas ir par 15,6 milj. eiro jeb 21% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu, kas skaidrojams ar tādu sociālo pakalpojumu izdevumu pieaugumu iedzīvotājiem kā samaksa par aprūpi mājās un sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūciju sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī izdevumu kāpumu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai, kas no šā gada 1.janvāra ir paaugstināts, pamatojoties uz 2020.gada 25.jūnija Satversmes tiesas lēmumu.

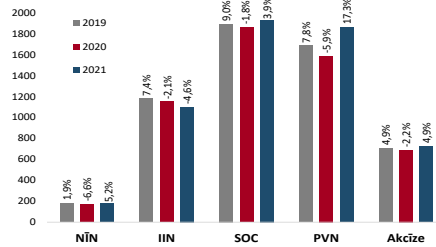
Savukārt, izdevumi precēm un pakalpojumiem, kā arī kapitālie izdevumi šā gada astoņos mēnešos palikuši gandrīz pērnā gada līmenī - attiecīgi, 346,6 milj.eiro un 320,8 milj. eiro.

Izdevumi subsīdijām un dotācijām šā gada astoņos mēnešos samazinājušies par 13,4 milj.eiro jeb 8,4%, kas pamatā skaidrojams ar zemākiem izdevumiem subsīdijām sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai Rīgas pašvaldībā.

	2020. gada I-VIII		2021. gada I-VIII	
	izpilde, milj. eiro		izpilde, milj. eiro	
				Nodokļi
			2021./2020.g.	2021./2020.g.
			izmaiņas, milj.eiro	izmaiņas, (%)
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi*	5771,8	6187,6	322,2	6,5%
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	1858,8	1930,5	71,7	3,9%
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	1796,2	1865,8	69,6	3,9%
<i>Valsts pamatbudžetā (1% veselībai)</i>	62,7	64,7	2,1	3,3%
Pievienotās vērtības nodoklis	1586,0	1860,2	274,2	17,3%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1154,0	1100,6	-53,5	-4,6%
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	228,0	235,9	7,9	3,5%
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	926,1	864,7	-61,4	-6,6%
Akcīzes nodoklis	690,2	724,2	34,0	4,9%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	145,7	223,3	77,6	53,3%
Nekustamā īpašuma nodoklis	168,5	177,2	8,7	5,2%
<i>Informatīvi:</i>				
<i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā</i>	<i>383,0</i>	<i>382,4</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,2%</i>

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi* Janvārī-augustā milj. eiro un izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

***2021.gadā bez ieņēmumiem vienotajā nodokļu kontā, kas vēl nav sadalīti pa veidiem un kopbudžeta līmeņiem (VNK atlikums augusta beigās 275,4 milj. eiro)**

Kopumā šogad nodokļu ieņēmumu dinamikā vērojamas ļoti pozitīvas tendences. Ja vēl gada pirmajā ceturksnī nodokļu ieņēmumi atpalika no 2020. gada pirmajā ceturksnī saņemtajiem ieņēmumiem, tad turpmākajos mēnešos tie jau būtiski pārsniedz 2020. gada attiecīgā perioda līmeni. Dati par sadalīto nodokļu ieņēmumu apjomiem liecina, ka šā gada otrajā ceturksnī tie bijuši par 18,9% augstāki kā pērn saņemts otrajā ceturksnī, bet jūlijā-augustā, lai gan pieauguma temps ir bremsējies, tie joprojām par 13,3% pārsniedz attiecīgā perioda ieņēmumu līmeni pērn. Šie dati norāda uz to, ka pēc strauja iekšzemes kopprodukta (IKP) pieauguma šā gada otrajā ceturksnī (+11,1%), nozīmīgs IKP pieaugums sagaidāms arī šā gada trešajā ceturksnī. Jāņem gan vērā, ka nodokļu ieņēmumu apmērus ietekmē ne tikai ekonomiskā aktivitāte, bet arī izmaiņas likumdošanā un citi faktori. Pērn, Covid-19 izplatības sākuma posmā, uzņēmumiem tika sniegts atbalsts nodokļu termiņu pagarinājumu un maksājumu atlikšanas veidā, līdz ar ko daļa aprēķināto maksājumu netika veikta uzreiz, bet gan sadalīta nākotnes saistībās. Būtiski šogad pieauguši ieņēmumi no pievienotās vērtības nodokļa (PVN), kas bija par 274,2 milj. eiro jeb 17,3% augstāki kā pērn astoņos mēnešos. 2020. gadā Latvijā Covid-19 ietekmē bija vērojams kritums privātā patēriņa apmēros, iedzīvotājiem atliekot patēriņu, bet šogad, ņemot vērā arī piešķirto atbalstu, iedzīvotāju tēriņi strauji auguši. Nozīmīgākais PVN ieņēmumu pieaugums bijis mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības nozarēs. Savukārt izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozare turpina pārvarēt pandēmijas izraisītās grūtības un PVN ieņēmumi bijuši zem 2020. gada līmeņa, vēl vairāk atpaliekot no 2019. gada astoņu mēnešu līmeņa. Tomēr kopumā šogad astoņos mēnešos saņemto PVN ieņēmumu apmērs ne tikai ievērojami pārsniedz 2020. gada līmeni, bet bija pat par 10,4% augstāks salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgā perioda ieņēmumiem, kad ekonomikā nekādi ierobežojumi nebija.

Nodokļu ieņēmumu pieaugumu kopbudžetā nodrošina arī augstāki uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN), valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu (VSAOI) un akcīzes nodokļa ieņēmumi. UIN ieņēmumi bijuši par 77,6 milj. eiro jeb 53,3% augstāki kā pērn janvārī-augustā, ko lielā mērā noteica arī zemā ieņēmumu bāze pērn pēc UIN reformas. VID dati liecina, ka lielākais UIN ieņēmumu pieaugums bijis datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā. VSAOI kopbudžetā palielinājušās par 71,7 milj. eiro jeb 3,9%, neskatoties uz VSAOI likmes samazināšanu par vienu procentpunktu. Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem šogad vērojams straujš vidējais darba samaksas kāpums, šā gada otrajā ceturksnī pieaugot par 10,2% pret 2020. gada attiecīgo periodu. Lielākais VSAOI pieaugums šogad vērojams veselības aizsardzības nozarē, kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē, apstrādes rūpniecībā. Ieņēmumi no akcīzes nodokļa pārskata periodā palielinājās par 34 milj. eiro jeb 4,9%, kas saistīts ar lielākiem ieņēmumiem no naftas produktiem un tabakas izstrādājumiem. Ieņēmumu pieaugumu no tabakas izstrādājumiem nodrošina arī akcīzes likmju celšana visiem tabakas izstrādājumu veidiem, kamēr naftas produktiem pamatā palielinājies patēriņš.

Zemākā apmērā kā pērn saņemti iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi. Tie sarukuši par 53,5 milj. eiro jeb 4,6%. Atbilstoši Valsts kases datiem IIN atmaksas šogad janvārī-augustā veiktas par 39,3 milj. eiro lielākā apmērā kā pērn, iedzīvotājiem aktīvi iesniedzot ikgadējās deklarācijas un pieprasot nodokļu pārmaksas atmaksāšanu. Tāpat šogad turpinājies neapliekamā minimuma palielināšana pensionāriem, kā arī celts maksimālais sliekšnis, līdz kuram nodarbinātajiem var piemērot neapliekamo minimumu, kas mazina ar IIN apliekamo ienākumu apmēru.

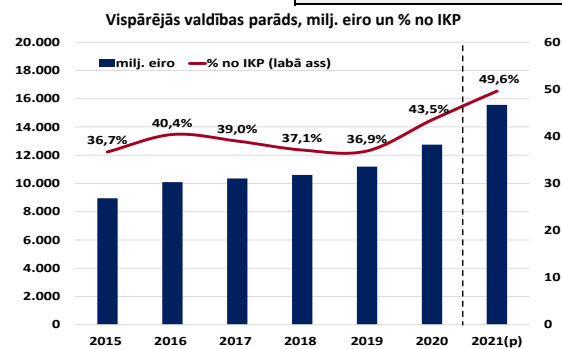
Atbilstoši Valsts kases operatīvajiem datiem 2021. gada augusta beigās valsts parāda nominālvērtība sasniedza 14,1 mljrd. eiro. Salīdzinot ar 2020. gada beigām, valsts parāds ir pieaudzis par 1,6 milj. eiro jeb 13,1%. Valsts parāda pieaugumu noteica galvenokārt veiktie aizņemšanās pasākumi, nodrošinot resursus kopējai finansēšanas nepieciešamības segšanai - valsts budžeta deficīta finansēšanai, valsts aizdevumu nodrošināšanai, valsts parāda saistību izpildei, kā arī Covid-19 uzliesmojuma ietekmes mazināšanas pasākumu finansēšanai un ekonomikas atbalstam. 2021.gada astoņos mēnešos starptautiskajos finanšu tirgos veiktās eiroobligāciju emisijas 1,750 mljrd. eiro un iekšējā finanšu tirgū veiktās eiroobligāciju papildu emisijas 295, 2 milj. eiro apmērā. Šā gada 25.maijā tika saņemta Eiropas Komisijas (EK) SURE (atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma) aizņēmuma trešā daļa 113 milj. eiro apmērā, līdz ar ko saņemta EK SURE aizņēmuma kopsumma ir 305 milj. eiro.

Atbilstoši Valsts kases prognozei, vispārējās valdības parāds 2021.gadā varētu pieaugt līdz 49,6 % no IKP.

Šā gada 3.septembrī starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Fitch Ratings* paziņoja, ka saglabā Latvijas kredītreitingu "A-" līmeni ar stabili nākotnes novērtējumu.

Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija.

Vispārējās valdības parāds

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas